

Nr 203.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1917 kl. 8 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i vissa punkter under femte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställningar jämte i samband därmed väckt motion m. m. (1:a avd.)

I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, i nedannämnda punkter under femte huvudtiteln gjort följande framställningar:

1:o) I punkt 6 av femte huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

Avlöning för flottans kårer och stater.

dels att godkänna stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagavlöning till officerare och underofficerare vid flottan ävensom för mariningenjörkåren och för marinintendenturkåren av den lydelse, bilagorna nr 4—9 vid förenämnda statsrådsprotokoll angående femte huvudtiteln utvisa;

[6 *].]

dels ock att i riksstaten för år 1918 öka förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 5,943,656 kronor, med 404,273 kronor, till 6,347,929 kronor.

I fråga om utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 23—86 av statsrådsprotokollet.

Enligt de beräkningar rörande *staten för flottans officerskår*, som verkstälts vid 1914 års senare riksdag, skulle personalbehovet med hänsyn till den av riksdagen för åren 1915—1919 beslutade nybyggnaden av fartygsmateriel komma att ställa sig på sätt, följande tabell utvisar:

Utskottets yttrande.

*) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

Personal.	1914 års stat.	1919 års beräknade stat.	Ökning för åren 1915—1919.
Flaggmän	4	5	+ 1
Kommendörer	8	9	+ 1
Kommendörkapten av 1:a graden	17	21	+ 4
» » 2:a » 	18	22	+ 4
Kaptener av 1:a klassen	65	88	+ 23
» » 2:a » 	31	44	+ 13
Löjtnanter	101	110	+ 9
Underlöjtnanter	50	55	+ 5
Fänrikar			
Summa	294	354	+ 60

I samband med personalberäkningarna förklarade sig 1914 års senare riksdag därjämte förutsätta, att den erforderliga personalökningen vid flottan skulle under perioden 1915—1919 komma att genomföras så, att flottans bemanning bleve fullt tillfredsställande.

En jämn fördelning av den av riksdagen godkända personalökningen på de mellanliggande åren skulle giva följande resultat:

Personal.	1915.	1916.	1917.	1918.	1919.
Flaggmän	4	4	4	4	5
Kommendörer	8	8	9	9	9
Kommendörkapten av 1:a graden	19	20	20	21	21
» » 2:a » 	19	20	21	22	22
Kaptener av 1:a klassen	68	73	78	83	88
» » 2:a » 	33	36	39	41	44
Löjtnanter	104	105	106	108	110
Underlöjtnanter	51	52	53	54	55
Fänrikar					
Summa	306	318	330	342	354

För år 1917 beviljade riksdagen emellertid en ökning med allenast 6 officerare och upptager följaktligen 1917 års stat blott 324 löner.

Kungl. Maj:t har för år 1918 äskat 18 nya officersbeställningar, varigenom antalet löner i staten skulle komma att uppgå till 342, eller det antal, som enligt 1914 års plan beräknats för samma år.

De 18 nya tjänsterna hava av Kungl. Maj:t fördelats mellan officerskårens olika grader på följande sätt.

Kommendörkapten av 1:a graden	2
Kommendörkapten av 2:a graden	1
Kaptener av 1:a klassen	7
» » 2:a »	4
Löjtnanter	2
Underlöjtnanter och fänrikar	2
<hr/>	
Summa 18 officersbeställningar.	

Antalet officerare i de olika graderna komme härigenom att bliva lika med det i planen för år 1918 upptagna med undantag av att antalet kommendörkapten av 1:a graden ökats med 1 och antalet kapten av 1:a klassen undergått motsvarande minskning. Anledningen härtill vore, att behovet av regementsofficerare sedan år 1914 väsentligen ökats.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t i fråga om dessa nya officersbeställningar föreslagit.

Vad därefter beträffar *staten för flottans underofficerskår* har Kungl. Maj:t här icke föreslagit annan ökning än som år 1914 förutsatts eller med 14 nya beställningar, och har utskottet icke funnit någon anledning till erinran häremot.

I *staten för sjömanskåren* har Kungl. Maj:t jämväl i enlighet med 1914 års plan begärt sådan ökning, som betingas av en jämn fördelning under återstående delen av femårsperioden 1915—1919 av de nya löner, som därunder skola uppföras å kårens stat.

I denna stat finnas upptagna anvisningar å 50,000 kronor till lega och 70,000 kronor till rekryteringskostnader. Rörande dispositionen av dessa anvisningar har utskottet uttalat sig under punkt 12:o) av detta utlåtande.

Kungl. Maj:ts förslag till stat har utskottet biträtt.

Vad därefter beträffar *mariningenjörskåren* har departementschefen framhållit vikten av att mariningenjörskåren tillföres och kan bibehålla ingenjörer, som äro verkligt skickliga och dugliga för detta värv samt äga förmåga att följa och föra framåt tekniken med avseende å krigsfartygsbyggnader, samt därför ansett det vara en bjudande nödvändighet att icke underlåta vidtagande av åtgärder, vilka, på samma gång de betingas av föreliggande personalbehov, äro ägnade att tjäna nu angivna syfte genom den ökade befordringsmöjlighet inom kåren, som därigenom beredes. I anslutning härtill har Kungl. Maj:t begärt att å staten för mariningenjörskåren måtte från och med 1918 uppföras en marindirektör av 1:a graden och en mariningenjör av 1:a graden, 1:a löneklassen,

ävensom en torpedingenjör. Beträffande den sistnämnde har anförts att såväl den betydande utveckling, som torpedvapnet under den senare tiden undergått, som ock särskilt den omständigheten, att det rationella bedrivandet av torpedtillverkningen vid torpedverkstaden i Karlskrona med nödvändighet krävde, att, utöver förut å stat uppförda 3 torpedingenjörer, ytterligare en dylik beställning nu uppfördes å mariningenjörkårens stat.

Av de ovannämnda 3 beställningarna är endast en beräknad i planen för mariningenjörkårens ökning under perioden 1915—1919.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka, att en marindirektör av 1:a graden och en torpedingenjör uppföres å staten, varemot utskottet icke biträtt Kungl. Maj:ts förslag ifråga om mariningenjören av 1:a graden. Till följd härav har utskottet låtit uppgöra nytt förslag till stat för mariningenjörkåren, slutande å ett belopp av 293,780 kronor (se bilaga A vid detta utlåtande).

Beträffande slutligen *staten för marinintendenturkåren* utvisar nedanstående tablå medeltalet av levnads- och tjänsteålder inom vissa tjänstegrader i flottans officerskår och motsvarande tjänsteklasser i marinintendenturkåren den 1 januari 1916:

Tjänstegrad eller tjänsteklass.	Flottans officerskår.		Marinintendenturkåren.	
	Levnadsålder.	Tjänsteålder.	Levnadsålder.	Tjänsteålder.
Kapten, 2:a löneklassen, eller marinintendent av 1:a graden, 2:a löneklassen	33	11	48	25
Löjtnant eller marinintendent av 2:a graden	29	8	33	11
Underlöjtnant eller marinunderintendent	24	3	27	4

I detta ämne har departementschefen yttrat:

»Innehållet av denna tablå synes mig oförtydligt giva vid handen, att åtgärder äro av oavvisligt behov påkallade för att snarast möjligt råda bot för den betydande ojämnhet i fråga om levnads- och tjänsteålder mellan officerskårens och marinintendenturkårens tre lägsta löneklasser, som tablåen utvisar. Härvid synas mig statens och de enskilda intendenturtjänstemännens intressen nära sammanfalla. I betraktande av de mångskiftande göromål, som dessa tjänstemän hava att utföra, den stora medelsförvaltning och de omfattande och dyrbara förråd, som äro anförtrodda åt deras vård, samt de till avsevärda belopp årligen uppgående inköp för statens räkning, som genom dem verkställas, är det givetvis för staten av stor betydelse, att denna tjänstemannakår

erhåller sådan avlöning och tjänsteställning, som motsvara deras ansvarsfulla värv. Framförallt måste beredandet åt intendenturtjänstemännen av tillfredsställande ekonomiska villkor vara en statsangelägenhet av sådan betydelse, att den icke får eftersättas. Ty om så sker, kan enligt sakens natur en ogynnsam återverkan härav uppkomma med hänsyn till intendenturtjänstemännens förmåga och intresse att på ett driftigt och uteslutande på tjänstens bästa inriktat sätt omhänderhava sina åligganden, liksom ock är att befara, att svårigheter för en tillfredsställande rekrytering av kåren kunna möta.»

Kungl. Maj:ts nu framställda förslag, vilket avser att i möjligaste mån avhjälpa dessa missförhållanden, upptager samma antal beställningar som enligt nu gällande stat. Beställningarnas fördelning å de olika tjänsteklasserna har emellertid ändrats på följande sätt:

T j ä n s t e k l a s s .	A n t a l e n l i g t	
	gällande stat.	Kungl. Maj:ts förslag.
Marinöverintendent	1	1
Förste marinintendent	3	6*)
Marinintendent av 1:a graden, 1:a löneklassen	20	25
Marinintendent av 1:a graden, 2:a löneklassen	10	12
Marinintendent av 2:a graden	25	18
Marinunderintendent	12	9
Summa	71	71

*) Därav 2 i 1:a löneklassen och 4 i 2:a löneklassen.

Kostnaderna för marinintendenturkårens avlöning skulle vid bifall till Kungl. Maj:ts omregleringsförslag uppgå till 321,510 kronor eller 30,145 kronor mera än enligt nu gällande stat.

Genom tillkomsten av 3 förste marinintendentstjänster skulle sammanlagda antalet tjänster i denna grad bliva 6. Denna ökning får anses av behovet påkallad i och för åstadkommande av en lämpligare proportion mellan tjänsterna inom de olika graderna av kåren och möjliggöra en förbättring av de nu mindre tillfredsställande befodringsförhållandena. Det lärer få anses självfallet, att två av dessa tjänster skola avses för de båda chefsintendenterna. Vad beträffar de 4 återstående tjänsterna i samma grad torde, även om de båda befattningarne såsom stationsintendenter vid flottans stationer till följd av vikten och omfånget av de med desamma förenade göromålen kunna anses vara av den natur att innehavarne därav böra hava förste marinintendents tjänsteställning,

något fastslående av dessa förste marinintendentstjänster med vissa tjänstebefattningar inom kåren icke böra ifrågakomma. Det torde nämligen ur statens synpunkt vara lämpligare, att de inom kåren förefintliga befattningarna besättas med de tjänstemän, som, oberoende av tjänsteställning, finnas genom personliga egenskaper mest lämpade att bestrida respektive befattningar. Med tillämpande av denna grundsats kunna förste marinintendentstjänsterna också på ett rättvist sätt besättas med dem, som genom förtjänst och skicklighet gjort sig därav förtjänste.

Mot det framlagda förslaget har utskottet icke i övrigt haft anledning till erinran.

Avlöning till flottans kårer och stater har av Kungl. Maj:t för år 1918 beräknats på följande sätt.

	För år 1917 av riksdagen anvisat.		För år 1918 beräknat behov.		Ökning.		Minskning.	
	Kronor.		Kronor.		Kronor.		Kronor.	
Officerskåren	802,240	—	853,080	—	50,840	—	—	—
Reservofficerare under 1:a tjänstgöring och repetitionsövning, förslagsvis	46,439	60	46,439	60	—	—	—	—
Reservofficersaspiranter	27,900	—	27,900	—	—	—	—	—
Underofficerskåren	881,130	—	898,530	—	17,400	—	—	—
Sjömanskåren	2,405,537	50	2,665,490	—	259,952	50	—	—
Skeppsgossekåren	34,767	50	34,767	50	—	—	—	—
Mariningenjörkåren	279,455	—	299,740	—	20,285	—	—	—
Marinintendenturkåren	291,365	—	321,510	—	30,145	—	—	—
Reservmarinintendentsaspiranter	4,005	—	4,005	—	—	—	—	—
Ecklesiastikstaten	8,900	—	8,900	—	—	—	—	—
Marinläkarkåren	146,385	—	146,385	—	—	—	—	—
Poliskåren	77,100	—	77,100	—	—	—	—	—
Inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare, förslagsvis	303,880	—	315,940	—	12,060	—	—	—
Indragningsstaten samt båtsmanskompanierna, förslagsvis	5,338	66	5,338	66	—	—	—	—
Dagavlöning till officerare och underofficerare, förslagsvis	941,170	75	976,904	25	35,733	50	—	—
Avrundat med	865	99	—	99	—	—	865	—
Summa	6,256,480	—	6,682,031	—	426,416	—	865	—
Därav 95 %	5,943,656	—	6,347,929	—				

Den reducering av Kungl. Maj:ts förslag, som utskottet föreslagit i fråga om staten för mariningenjörkåren, medför en minskning i statens slutsumma med 5,960 kronor ävensom något minskade utgifter för inkvarteringsbidrag, vilket senare utskottet dock icke med hänsyn till anslagets natur av förslagsanslag ansett behöva medföra någon ytterligare nedsättning i anslaget.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

1:o) godkänna stater för flottans officerskår, för flottans underofficerskår, för flottans sjömanskår samt å dagavlönning till officerare och underofficerare vid flottan ävensom för mariningenjörkåren och för marinintendenturkåren av den lydelse, bilagorna nr 4—7 samt 9 vid statsrådsprotokollet den 13 januari 1917 angående femte huvudtiteln och bilagan A vid detta utlåtande utvisa;

2:o) i riksstaten för år 1918 öka förslagsanslaget till avlöning för flottans kårer och stater, nu 5,943,656 kronor, med 398,313 kronor till 6,341,969 kronor.

2:o) I punkt 15 av femte huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anskaffning av flygbåtsmateriel på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag av 135,000 kronor.

Flygbåts-
materiel.
[15.]

Beträffande utredningen i detta ärende får utskottet hänvisa till sid. 110—112 av statsrådsprotokollet.

1916 års riksdag beviljade i enlighet med Kungl. Maj:ts då framställda förslag på extra stat för år 1917 ett anslag av 135,000 kronor för anskaffning av flygbåtsmateriel.

Utskottets
yttrande.

Den nu föreliggande framställningen grundar sig på en av chefen för marinstaben framlagd och av marinförvaltningen biträdd plan för anskaffning av flygbåtar m. m., för vars genomförande enahanda belopp vore erforderligt för år 1918.

Utskottet, som tagit del av till ärendet hörande handlingar av hemlig natur, har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen må för anskaffning av flygbåtsmateriel på extra stat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 135,000 kronor.

Tillbyggnad
till plåt-
slagerverk-
städerna vid
flottans varv
i Stockholm
m. m.

3:o) Kungl. Maj:t har i punkt 21 av huvudtiteln föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till plåtslagarverkstäderna vid flottans varv i Stockholm m. m. bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 110,800 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

[21.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 131—139 av åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

I enlighet med Kungl. Maj:ts till 1916 års riksdag gjorda framställning beviljade riksdagen för tillbyggnader till vissa verkstäder vid flottans varv i Stockholm m. m. på extra stat för år 1917 ett anslag av 85,900 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1916.

De medel, som av Kungl. Maj:t nu äskats, äro avsedda för utförandet av följande utav marinförvaltningen redan år 1915 föreslagna byggnadsanordningar vid varvet, beträffande vilka departementschefen ansett, att de icke längre kunde uppskjutas, nämligen dels tillbyggnad av ingenjördepartementets plåtslagarverkstäder, dels uppförande av nytt kanonskjul för artilleridepartementet samt inredning av artilleridepartementets nuvarande kanonskjul till järnförråd för ingenjördepartementet, dels ock anordnande och inredning av ny lokal för förrådet av gjutmodeller.

Vid tiden för avgivande av förevarande förslag hade Kungl. Maj:ts proposition angående flottstationen i Stockholm ännu icke avlätits till riksdagen.

Då emellertid förslag rörande utvidgning m. m. av flottans station i Stockholm numera framlagts, men riksdagen för närvarande icke ansett sig böra fatta ståndpunkt i ärendet, synes även Kungl. Maj:ts framställning i denna punkt, vilken har nära samband med nyssnämnda fråga, icke nu av riksdagen böra avgöras.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke för närvarande må av riksdagen bifallas.

Torpedför-
rådsbyggnad
vid flottans
station i
Stockholm.

4:o) Under punkt 23 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppförande av en torpedförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm bevilja på extra stat för år 1918 ett anslag av 81,900 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

[23.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 141—146 av statsrådsprotokollet.

Förevarande förslag avser att genom uppförande av en tillbyggnad av sten invid den nuvarande torpedförrådsbyggnaden bereda erforderlig förvaringsplats för den modernare torpedmaterielen vid Stockholms station. Den träbyggnad, vari stationens torpedförråd för närvarande är inrymt, är av provisorisk beskaffenhet och har med hänsyn till det av 1914 års senare riksdag antagna nybyggnadsprogrammet för flottan och den därmed sammanhängande ökningen i torpedanskaffningen visat sig otillräcklig. I förslaget ingå även förbättrade anordningar för torpedernas transport mellan förrådet och kajen.

Utskottets
yttrande.

Under hänvisning till vad riksdagens år 1915 församlade revisorer uttalat angående olämpligheten av att den särdeles dyrbara torpedmaterielen förvarades i en för eldfara utsatt träbyggnad får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet förutsätter dock, att, därest Kungl. Maj:t, oavsett det läge, vari frågan om flottstationen för närvarande befinner sig, likväl anser sig böra redan i år igångsätta uppförandet av ifrågavarande förrådsbyggnad, platsen för densamma väljes på sådant sätt, att byggnaden kan komma till användning, om stationen utvidgad kommer att bibehållas på sin nuvarande plats.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för uppförande av en torpedförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm bevilja på extra stat för år 1918 ett reservationsanslag av 81,900 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under innevarande år.

Övningar.

5:o) Kungl. Maj:t har i punkt 27 föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,550,000 kronor, med 278,000 kronor till 3,828,000 kronor.

Flottans
krigsbered-
skap och
övningar.

[27.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 152—160 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Förevarande anslag beräknades i propositionen nr 60 till 1914 års senare riksdag för år 1918 till ett belopp av 3,645,000 kronor, vilken summa av Kungl. Maj:t nu lagts till grund för anslagsberäkningen.

I enlighet med ett framställt förslag angående sjöstyrkornas organisation, vilket avser att bereda ökad fasthet åt denna organisation, särskilt under de tider av året, då sjöstyrkorna äro förlagda till flottans stationer för övningar, ävensom ökad krigsberedskap åt torped- och minvapnen, har Kungl. Maj:t under detta anslag ytterligare begärt ett belopp av 195,000 kronor.

Därjämte har en summa av 20,000 kronor av Kungl. Maj:t äskats till bestridande av kostnaderna för vissa i statsrådsprotokollet närmare angivna ändamål, bl. a. för vissa övningar med Sveriges frivilliga motorbåtskår.

I anslaget har emellertid kunnat företagas den minskningen, att kostnaderna för vissa till sjökadetterna utgående förmåner i anslutning till 1916 års riksdags uttalande i ämnet icke vidare beräknas å detta anslag. Dessa kostnader hava beräknats till 32,000 kronor.

För år 1918 har följaktligen detta anslag av Kungl. Maj:t upptagits med $(3,645,000 + 195,000 + 20,000 - 32,000 =) 3,828,000$ kronor.

I skrivelse den 14 juni 1916 har riksdagen bl. a. uttalat, att frågan om tilldelande av särskilt flygtillägg syntes utgöra ett spörsmål, varöver riksdagens mening borde inhämtas.

Då flygtillägg numera utgår från förevarande anslag, har departementschefen med anledning härav meddelat, att chefen för marininstaben i skrivelse den 7 augusti 1916 på förekommen anledning hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att omförmälda flygtillägg finge under nu anbefalld mobilisering från mobiliseringens början tills vidare utgå även till värnpliktiga. Visserligen tillhörde de värnpliktiga marinens personal och borde i sådan egenskap komma i åtnjutande av flygtillägg, men med hänsyn till frågans principiella innebörd och då riksdagen i omförmälda skrivelse den 14 juni 1916 uttalat, att frågan om tilldelande av särskilt flygtillägg syntes utgöra ett spörsmål, varöver riksdagens mening borde inhämtas, hade departementschefen ansett sig böra anmäla chefens för marininstaben berörda framställning.

Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig böra här upptaga ärendet till behandling. Utan att i detta sammanhang vilja ånyo beröra frågan om lämpligaste formen för dylik avlöning, har utskottet emellertid ansett riktigast, att då flygtillägg för närvarande åtnjutes av fast anställd personal tillhörande marinen, även värnpliktiga, som fullgöra

samma tjänstgöring och därvid löpa samma risker, böra komma i åtnjutande av enahanda förmåner i detta avseende.

Å förevarande anslag förefanns, enligt vad departementschefen upp-lyst, vid början av innevarande år en reservation av omkring 400,000 kronor. Till täckande av de ökade kostnaderna för kol och ammunition m. m., som betingats av de senare årens prisstegringar, har emellertid ett belopp motsvarande 20 procent av det ordinarie anslaget summa ansetts böra finnas tillgängligt. Med hänsyn till förefintligheten av nyssnämnda reservation har emellertid det belopp, som ytterligare erfordras, kunnat begränsas till omkring 10 procent av anslaget slutsumma för år 1918 eller 380,000 kronor. Detta belopp har också av Kungl. Maj:t äskats å extra stat för år 1918, vilket närmare framgår av nästföljande punkt.

Utskottet har med hänsyn till nu rådande förhållanden ansett sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,550,000 kronor med 278,000 kronor till 3,828,000 kronor.

6:o) Med åberopande av vad utskottet under närmast föregående punkt anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må *till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar* på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 380,000 kronor.

Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till flottans
krigsbered-
skap och öv-
ningar.

[28.]

7:o) I punkt 70 av femte huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 till reparation och legam. m. för kustartilleriets hästar uppföra ett ordinarie reservationsanslag å 57,923 kronor.

Rörande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 239—248 av statsrådsprotokollet.

Remontering
och legam. m.
för kust-
artilleriets
hästar.

[70.]

Utskottets
yttrande.

För fredsutbildningen vid kustartilleriets rörliga batterier, vilka ingått som ett led i den av 1914 års senare riksdag godkända planen för det fasta kustförsvarets ordnande, hava hittills hästar lejts under en kortare tid av året. Kostnaderna härför hava bestritts av det ordinarie anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar. Vid anslagets beräkning för år 1917 har ett belopp av 16,000 kronor upptagits till lejning, furagering och övriga kostnader för hästar vid kustartilleriet. Däremot finnas vid kustartilleriet icke några stamhästar.

Behovet av hästar för kustartilleriets rörliga batterier vid mobilisering har hittills avsetts att fyllas dels genom utskrivning och dels genom rekquisition. Vid kustfästningarnas mobilisering år 1914 utskrevs sålunda i överensstämmelse med gällande planer visst antal hästar till kustartilleriet. Utgifterna härför ersattes av medel, vilka ställts till Kungl. Maj:ts disposition för bestridande av kostnader, som avses i § 63 regeringsformen.

Med Kungl. Maj:ts förevarande framställning avses uppsättning av 72 stamhästar vid kustartilleriet, vilket antal hästar ansetts oundgängligen nödvändigt för personalens fredsutbildning.

Kostnaderna för stamhästarnas första uppsättande hava beräknats kunna bestridas av medel, som influtit vid försäljning av en del av vid den år 1914 anbefallda mobiliseringen anskaffade, för kustartilleriets utbildning och övningar icke användbara hästar.

Departementschefen har lämnat följande översikt över samtliga de anslagskrav, som betingas av den nu gjorda framställningen.

»Den föreslagna organisationen beträffande kustartilleriets hästar förutsätter

ordinarie kostnader, utgörande dels nu nämnt reservationsanslag, uppgående till 57,923 kronor för år 1918, till reparation och lega m. m. för kustartilleriets hästar, dels ock ett förslagsanslag (punkt 72), uppgående till 38,046 kronor för år 1918, för furagering av kustartilleriets hästar;

extra kostnader, uppgående till 156,800 kronor, till ett första uppsättande av stamhästar vid kustartilleriet samt till uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m., av vilket belopp 105,000 kronor avses att täckas av hästförsäljningsmedel och återstoden, eller 51,800 kronor, genom ett extra anslag för år 1918 (punkt 74).

Härtill komma för år 1918 de under punkterna 71 och 73 angivna förstärkningsanslag, utgörande sammanlagt 32,596 kronor.»

Utskottet har av den i ärendet förebragta utredningen, som delvis är av hemlig natur, icke känt sig övertygat om lämpligheten av att om-

organisationen genomföres på sätt som Kungl. Maj:t föreslagit. Det torde nämligen böra tagas under övervägande, huruvida icke utrangerade hästar från fältartilleriet kunde, åtminstone till någon del, användas för nu avsedda ändamål. Skulle detta icke låta sig göra, torde, särskilt med hänsyn till svårigheterna att för närvarande dressera remonter även för kustartilleriets räkning, redan inkörda draghästar kunna inköpas av för nu ifrågavarande ändamål lämpligt slag. Dessutom bör enligt utskottets mening vidtagas en reduktion med 7 stambästar i det av Kungl. Maj:t angivna antalet.

Enligt vad framgår av utskottets yttrande under punkt 65:o) i utlåtandet nr 5 har reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar med hänsyn till de i punkterna 70, 72 och 74 gjorda äskanden, minskats med 16,000 kronor, motsvarande vad som vid beräkning av anslaget för år 1917 upptagits för lejning, furagering och övriga kostnader för kustartilleriets hästar.

Då utskottet på grund av vad ovan anförts icke funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts i punkt 70 framlagda förslag, har utskottet dock ansett sig böra förorda uppförandet i riksstaten för år 1918 av ett extra anslag till lega, furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet och föreslår i sådant avseende ett belopp av 50,000 kronor.

Därest emellertid, detta belopp icke visar sig vara för ändamålet tillräckligt, torde anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar kunna användas för täckande av bristen.

Utskottet hemställer alltså,

1:o) att Kungl. Maj:ts i punkt 70 gjorda framställning icke må av riksdagen bifallas,

2:o) att riksdagen må till lega, furagering m. m. för hästar vid kustartilleriet å extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag, högst 50,000 kronor.

8:o) Under återopande av vad utskottet under nästföregående punkt anført, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts i punkt 71 av denna huvudtitel gjorda framställning icke må av riksdagen bifallas.

Förstärkning
av reser-
vations-
anslaget
till remon-
tering och
lega m. m. för
kustartille-
riets hästar.

[71.]

Furagering av
kustartille-
riets hästar.

[72.]

9:o) I punkt 72 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riksstaten för år 1918 till furagering av kustartilleriets hästar uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 38,046 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 248—250 av statsrådsprotokollet.

Med hänvisning till vad utskottet under punkt 7:o) härovan anfört, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

Förstärkning
av förslags-
anslaget till
furagering av
kustartille-
riets hästar.

[73.]

10:o) Under punkt 73 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering av kustartilleriets hästar på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag av högst 15,219 kronor.

I överensstämmelse med vad utskottet under nästföregående punkt anfört, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas.

Uppförande
av sommar-
stallar och
anskaffning av
hästpersedlar
m. m. för
kustartilleriet.

[74.]

11:o) Kungl. Maj:t har under punkt 74 föreslagit riksdagen att till uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m. för kustartilleriet på extra stat för år 1918 bevilja ett anslag 51,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att härav redan under år 1917 disponera erforderligt belopp.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 250—252 av statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Totalkostnaden för uppförande av sommarstallar och anskaffning av hästpersedlar m. m. för kustartilleriet har beräknats till 98,800 kronor. Härav skulle 47,000 kronor utgå av de under punkt 7:o) härovan omnämnda hästförsäljningsmedlen och återstoden 51,800 kronor, täckas av det nu begärda anslaget.

Under åberopande i övrigt av vad utskottet i sistnämnda punkt anfört, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts i denna punkt gjorda framställning icke må av riksdagen bifallas.

12:o) I den till riksdagen avlätna propositionen rörande statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under punkt 80 av femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till åtgärder för underlättande av manskapsrekryteringen vid marinen, Kungl. Maj:t må komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de extra förslagsanslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 218,000 kronor.

Åtgärder för underlättande av manskapsrekryteringen vid marinen.

[80.]

Sedermera har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen avläten, den 23 februari 1917 dagtecknad proposition (nr 145), under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1:o) medgiva,

a) att de i den föreslagna staten för flottans sjömanskår för år 1918 upptagna anvisningarna å 50,000 kronor till lega och å 70,000 kronor till rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid sjömanskåren för år 1918, att utgå enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, och

b) att den i den föreslagna staten för kustartilleriets personal för år 1918 upptagna anvisningen å 44,000 kronor till lega och övriga rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid kustartilleriet för år 1918, att utgå enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder;

2:o) i riksstaten för år 1918 uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 65,500 kronor till anställnings- och avskedspremier vid marinen;

3:o) bevilja å extra stat för år 1918

a) till extra rekryteringsbidrag vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1917;

b) till rekapitulationspremier vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor; samt

c) till åtgärder för civilanställning av uttjänt manskap vid marinen ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Därjämte har i en av herr *I. Vennerström m. fl.* inom andra kamraren väckt motion (nr 389) hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 145.

De i staten för flottans sjömanskår upptagna anvisningarna till lega och rekryteringskostnader med resp. 50,000 och 70,000 kronor ävensom

Utskottets yttrande.

den i staten för kustartilleriets personal upptagna posten lega och övriga rekryteringskostnader har Kungl. Maj:t begärt att få disponera även för utbetalande av extra rekryteringsbidrag, varjämte för samma ändamål begärts ett anslag å extra stat för år 1918 å 50,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t äskat anvisande av ett särskilt ordinarie anslag till anställnings- och avskedspremier vid marinen. För samma ändamål utgår under fjärde huvudtiteln ett förslagsanslag för år 1918 å 360,600 kronor. Anslagsbehovet för marinen under år 1918 har beräknats till 65,500 kronor och har anslaget ansetts böra erhålla förslagsanslags natur. Detta belopp har emellertid, då premierna efter nuvarande övergångstid komma att i full utsträckning tagas i anspråk, ansetts böra väsentligen ökas.

Beträffande grunderna för dessa premiers utbetalande vid marinen skulle i huvudsak motsvarande bestämmelser vid armén vinna tillämpning. Utbetalande av avskedspremierna har ansetts kunna taga sin början redan under år 1918 med vissa reducerade belopp. Intill dess systemet med avskedspremier i full utsträckning kommit till användning, har emellertid Kungl. Maj:t ansett, att rekapitulationspremier böra utgå ej blott, såsom hittills skett, vid flottan utan även vid kustartilleriet. Kostnaden härför belöper sig för 1918 till 50,000 kronor.

Slutligen har Kungl. Maj:t till åtgärder för civilanställning äskat ett förslagsanslag å 10,000 kronor att uppföras å extra stat för år 1918.

För att emellertid avskedspremier, på sätt som i propositionen åsyftats, må kunna utgå redan under år 1918, läser den å sid. 9 i propositionen angivna reduktionen i resp. premiebelopp böra hänföras till den del av anställningstiden, som infaller före den 1 november 1917. I övrigt har utskottet icke funnit anledning till erinran mot vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Av vad utskottet anfört framgår, att utskottet avstyrker den av herr Vennerström m. fl. väckta motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande proposition och med avslag å herr Vennerströms ovan berörda motion, må

1:o) medgiva,

a) att de i den föreslagna staten för flottans sjömanskår för år 1918 upptagna anvisningarna å 50,000 kronor till lega och å 70,000 kronor till rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk

jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid sjömanskåren för år 1918, att utgå enligt i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för den 23 februari 1917 angivna grunder, och

b) att den i den föreslagna staten för kustartilleriets personal för år 1918 upptagna anvisningen å 44,000 kronor till lega och övriga rekryteringskostnader må i erforderlig utsträckning tagas i anspråk jämväl för bestridande av kostnader för extra rekryteringsbidrag vid kustartilleriet för år 1918, att utgå enligt i samma statsrådsprotokoll angivna grunder;

2:o) i riksstaten för år 1918 uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 65,500 kronor till anställnings- och avskedspremier vid marinen;

3:o) bevilja på extra stat för år 1918

a) till extra rekryteringsbidrag vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att disponera detta belopp redan under år 1917;

b) till rekapitulationspremier vid marinen ett förslagsanslag av 50,000 kronor; samt

c) till åtgärder för civilianställning av uttjänt manskap vid marinen ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

13:o) I punkt 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående beviljande av anslag till löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, Kungl. Maj:t må komma att till riksdagen avlåta, för berörda ändamål bland de ordinarie anslagen å femte huvudtiteln för år 1918 beräkna ett belopp av 1,900 kronor.

Löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

[89.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i särskild proposition nr 342 föreslagit riksdagen att för ifrågavarande ändamål anvisa ovannämnda belopp.

Denna framställning har emellertid icke av riksdagen bifallits, varom utskottet skolat härigenom

erinra.

Stockholm den 10 juni 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *H. F. Lamm*, *G. M. H. Ekelund*, *J. Nilsson*, *C. G. Ekman*, *O. Bergqvist*, *J. L. Widell*, *N. O. Bruce*, *A. R. Rooth*, *C. I. Asplund*, *N. Åkesson* och *C. A. Stålberg* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Ström*, *C. R. Jansson* i Falun, *J. A. Ingvarson* och *A. V. Sävström*.

Reservationer:

vid *punkt 4* (torpedsförrådsbyggnad vid flottans station i Stockholm) av herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *C. R. Jansson* i Falun, *J. A. Ingvarson* och *A. V. Sävström*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vid tiden för avgivande av förevarande förslag hade Kungl. Maj:ts proposition angående flottstationen i Stockholm ännu icke avlåtits till riksdagen.

Då emellertid förslag rörande utvidgning m. m. av flottans station i Stockholm numera framlagts, men riksdagen för närvarande icke ansett sig böra fatta ståndpunkt i ärendet, synes även Kungl. Maj:ts framställning i denna punkt, vilken har nära samband med nyssnämnda fråga, icke nu av riksdagen böra avgöras.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke för närvarande må av riksdagen bifallas.»

vid *punkt 5* (flottans krigsberedskap och övningar) av herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *C. R. Jansson* i Falun, *J. A. Ingvarson* och *A. V. Sävström*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen må i riksstaten för år 1918 höja reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, nu 3,550,000 kronor med 95,000 kronor till 3,645,000 kronor.»

vid *punkt 11* (uppförande av sommarstallar m. m. vid kustartilleriet) av herrar *J. Nilsson* och *J. L. Widell*.

Bilaga A.

Stat

för mariningenjörkåren.

Antal.		Kronor.	Summa.
1	Marinöverdirektör:		
	fast arvode	8,000	
	dagavlöning å 6 kronor	2,190	10,190
1	Marindirektör av 1:a graden:		
	lön	6,000	
	dagavlöning å 5 kronor	1,825	7,825
2	Marindirektörer av 1:a graden	—	15,650
1	Marindirektör av 2:a graden:		
	lön	5,000	
	dagavlöning å 5 kronor	1,825	6,825
2	Marindirektörer av 2:a graden	—	13,650
1	Mariningenjör av 1:a graden, 1:a löneklassen:		
	lön	4,500	
	dagavlöning å 4 kronor	1,460	5,960
9	Mariningenjörer av 1:a graden, 1:a löneklassen	—	53,640
1	Mariningenjör av 1:a graden, 2:a löneklassen:		
	lön	3,500	
	dagavlöning å 4 kronor	1,460	4,960
4	Mariningenjörer av 1:a graden, 2:a löneklassen	—	19,840
1	Mariningenjör av 2:a graden:		
	lön	3,000	
	dagavlöning å 3 kronor	1,095	4,095
7	Mariningenjörer av 2:a graden	—	28,665
1	Extra mariningenjör:		
	arvode	2,000	
	dagavlöning å 3 kronor	1,095	3,095
31	Transport	—	174,395

Antal		Kronor.	Summa.
31	Transport	—	174,395
3	Extra mariningenjörer	—	9,285
1	Stationsingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	1,000	5,500
1	Stationsingenjör	—	5,500
1	Verkstadsingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	1,000	5,500
1	Verkstadsingenjör	—	5,500
1	Miningenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
2	Miningenjörer	—	10,000
1	Torpedingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
3	Torpedingenjörer	—	15,000
1	Elektroingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
3	Elektroingenjörer	—	15,000
1	Artilleriingenjör:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
1	Kemist:		
	lön	4,500	
	tjänstgöringspenningar	500	5,000
51			
	Arvode till den torpedingenjör, som förestår torpedverkstaden i Karlskrona	—	1,000
	Inkvarteringsbidrag, förslagsvis högst	—	16,100
5	Mariningenjörsstipendiater, stipendier å 1,200 kronor	—	6,000
	Summa högst kronor	—	293,780

Anmärkingar:

1:o. För stations-, min-, torped-, elektro-, verkstads- och artilleriingenjör samt kemist, som åtnjuter boställe i kronans hus, minskas fasta lönen med 400 kronor i Karlskrona och 500 kronor i Stockholm.

2:o. Till övrig personal vid mariningenjörskåren, som icke åtnjuter fri bostad i kronans hus, utgår i den ordning, reglemente för marinen bestämmer, inkvarteringsbidrag med ett efter år räknat belopp av:

	vid Karlskrona station:	vid Stockholms station:
för marinöverdirektör	—	1,200 kronor
» marindirektör	600 kronor	1,000 »
» mariningenjör av 1:a graden	400 »	500 »
» mariningenjör av 2:a graden och extra mariningenjör	300 »	400 »

3:o. För min-, torped-, elektro- och artilleriingenjör samt kemist höjes lönen efter 5, 10, 15 och 20 års väl vitsordad tjänstgöring, varje gång med 500 kronor, samt för stations- och verkstadsingenjör efter 5, 10 och 15 års sådan tjänstgöring, varje gång med 500 kronor.